

BÜLTEN - 10/09/2018

RİSKLER NELER?

Yeni İran Yaptırımları

*Bankacılık
Sigortacılık
Enerji
Demir çelik
Otomotiv
Denizcilik
Havacılık*

Av. Dr. Serdar Acar

RİSKLER NELER? **Yeni İran Yaptırımları**

BÜLTEN – 10/09/2018

1- [İran'a neden ekonomik yaptırım uygulanıyor?](#)

2- [Nükleer anlaşma \(JCPOA\) nedir?](#)

3- [BMGK yaptırımları neleri kapsıyor?](#)

4- [Birincil yaptırımlar nedir?](#)

5- [İkincil yaptırımlar nedir?](#)

6- [Bloke düzenlemesi nedir?](#)

7- [6 Ağustos paketinde neler var?](#)

(a) [Bankacılık ve diğer finans hizmetleri](#)

(b) [Demir çelik ve madencilik](#)

(c) [Yazılım ve bağlantılı hizmetler](#)

(d) [Otomotiv](#)

(e) [Sivil havacılık](#)

8- [4 Kasım paketinde neler var?](#)

(a) [Bankacılık ve sigortacılık](#)

(b) [Enerji](#)

(c) [Denizcilik ve taşımacılık](#)

9- [Diğer ülkeler ne tedbirler alıyorlar?](#)

10- [Türk şirketleri neler yapmalı?](#)

8 Mayıs 2018 günü, Amerikan başkanı Trump, İran ve P5+1 arasındaki nükleer anlaşmadan (JCPOA) çekildi; ve İran'a tarihin en sert ekonomik yaptırımlarını uygulayacağını ilan etti. *Üçüncü Ülke* şirketlerine İran'la ilişkilerini bitirmeleri için 90 ve 180 günlük süreler ([wind-down](#)) verdi.

6 Ağustos'ta, İran'la iş yapan Avrupalı, Türk, vb. şirketlere uygulanacak "ikincil yaptırımları" gösteren [13846 sayılı Başkan Emri](#) yayınlandı. Biri 6 Ağustos'ta yürürlüğe giren ve diğeri 4 Kasım'dan itibaren yürürlüğe girecek iki yaptırım paketi var.

Aynı gün, bu yaptırımlara karşı çıkan Avrupa Birliği de, bir karşı önlem olarak, eski bloke düzenlemesini ([2271/96 sayılı Konsey Düzenlemesi](#)) gözden geçiren bir [değişiklik](#) yayınlandı. Bu düzenlemenin kapsamına pek çok Türk şirketi de giriyor.

Dolayısıyla, bankacılık, sigortacılık, enerji, havacılık, gemicilik, otomotiv, demir çelik, vb. alanlarda faaliyet gösteren şirketler, bir kez daha zor bir ikilemde kaldılar. Amerikan yaptırımlarını ihlal etmenin ağır sonuçları var; ama bunlara uymak da yine ağır sonuçlara bağlanan Avrupa bloke düzenlemesini ihlal ediyor.

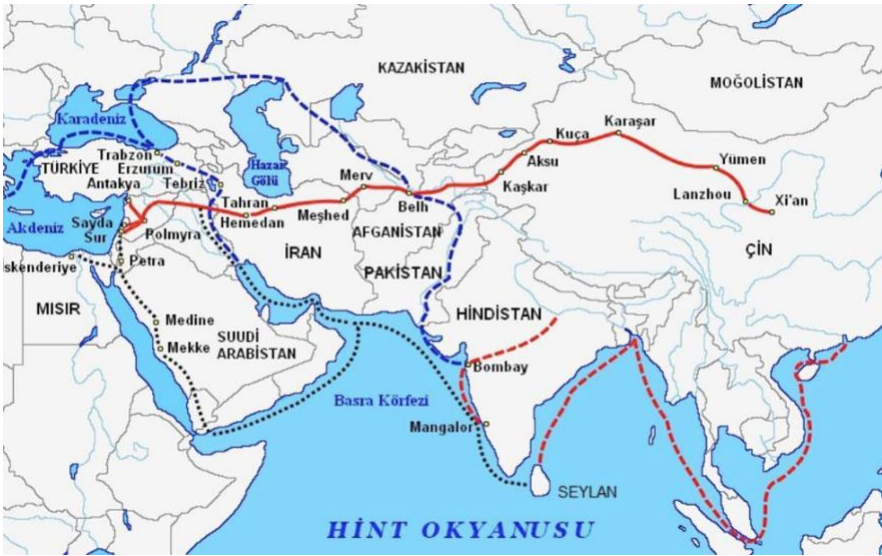
Bu bültende Türk şirketleri için belli başlı risk faktörleri yer almaktadır.

(Metin içi/dışı bağlantılara erişim için elektronik nüshayı öneririm)

Av. Dr. Serdar Acar
10/09/2018

1- İran'a neden ekonomik yaptırım uygulanıyor?

Persler, M.Ö.600'den itibaren 1000 yıl boyunca, zenginliğin ve savaşın kaynağı olan doğu-batı ticaretinin en önemli noktalarının birinde büyük imparatorluklar kurdular. Güçlendikleri dönemlerde, Hazar, Karadeniz, Doğu Akdeniz ve Kızıldeniz'deki diğer noktalara yayıldılar. Fakat önce Büyük İskender (M.Ö.330) bu imparatorluğu kesintiye uğrattı; ardından 600'lü yıllarda İslam İmparatorluğu tarafından fethedildiler, 1200'lerde Moğollar geldiler ve 1900'lere kadar da çeşitli Türk imparatorluklarının hakimiyetinde yaşadılar. Buna rağmen, İslam ve Türk medeniyetlerini derinden etkiledikleri gibi, bu ekonomik hinterlandta mezhep kartının etkisi de 1000 yılı aşkın süredir iyi bilinmektedir.

1800'lerin ortasında, İngilizlere verilen ağır kapitülasyonların etkisiyle sömürgeleştiler ve aynı zamanda Rusların ağır nüfuzuyla karşılaştılar. Bu yıllarda çok zengin petrol yataklarına sahip oldukları da ortaya çıktı. 1921'de son Türk hanedanı Kaçarlar İngiltere'nin desteğiyle devrildi ve yönetim Perslere geçti. Modern bir ulus devlet kurmak isteyen Rıza Şah, Rus baskısından ve yaptığı reformlara karşı çıkan muhalefetten dolayı (komünist ve mollalar muhalifti, ayrıca bugün bile nüfusun %40'ı Türk, %10'u Kürt, %40'ı Perstir) destek bulmak için İngilizlere ağır petrol imtiyazları verdi. Buna da milliyetçiler tepki gösterdiler.

Rıza Şah petrol anlaşmasını bozunca, İngiltere oğul Rıza Pehlevi'yi tahta geçirdi. Bu şekilde devam eden anlaşma Musaddık başbakan olunca yine iptal edildi, Pehlevi de yurtdışına kaçtı. CIA ve MI6 Musaddık'ı devirince, ikinci Pehlevi dönemi başladı. Bu dönemde petrol anlaşmaları

devam etti; komünistler, liberaller, mollalar, vb. muhaliflere karşı kanlı tedbirler alındı. 1979 Devrimi işte böyle geldi. Kısacası, İran halısı en iyilerinden biridir ama üstünde oturabilmek kolay iş değildir.

Amerikan elçiliğinin basılması ve yabancı yatırımların millileştirilmesi ile bozulan ilişkiler bir daha hiç düzelmedi. Amerika ilk iş olarak; İran'ın yabancı bankalardaki 12 milyar Dolarına el koydu. Bugüne kadar da 11 kanun ve 27 başkan emri çıkarıldı. Halen, Amerika'daki en karmaşık yaptırım rejimi İran'dır. Bu yaptırımlar, başlıca şu nedenlere dayalı oldu:

- Rehin alınan Amerikalılar ve millileştirme (*Cezayir Uzlaşması'na tabi bazı uyuşmazlıklar hala çözülmedi*),
- Uluslararası terörizm ve saldırgan dış politika (*Her dönemde İsrail'e karşı takınılan tutum ve çeşitli örgütlerin desteklenmesi, son dönemde de Irak, Suriye, Yemen, Lübnan'da askeri ve/veya mezhep kaynaklı nüfuz*),
- Nükleer program ve misil sistemleri (*Bilhassa Ahmedinejat dönemi – İran JCPOA ile misil programından ise vazgeçmedi*),
- İnsan hakları ihlalleri (*Humeyni, beraber devrim yaptığı diğer muhalif gruplardan on binlerce kişiyi sokaklarda idam etti, çok daha fazlası başka ülkelere kaçtı, halen sistematik insan hakları ihlalleri görülmektedir*).

Ekonomik yaptırımlar, soğukkanlı bir perspektif gerektiren ama saman alevi gibi parlayıp sönen duyguların sık sık ağırlık kazandığı bir alandır. Mollalar milli insanlardır; bu çok açık. Ama İran'ın bilim, sanat, kültür ve ekonomisini taşıyan aydınları yok edip, kendi ülkelerini çöle çevirdiler. Kaynaklarını insanların refahı yerine sürekli başka ülkelerle sürtüşmeye akıttılar. Bu dış politikaları yüzünden konan ambargoların faturasını da yine İranlılar ödediler. Aynı tablonun diğer yanı da budur.

Amerika ve Avrupa'nın iş birliği ile uyguladıkları sert yaptırımlar içeren 2010 paketi İran'ı çok hırpaladı; ve nükleer anlaşma yapıldı.

2- Nükleer anlaşma (JCPOA) nedir?

Kamuoyunda nükleer anlaşma olarak bilinen Ortak Plan (JCPOA), P5+1 (BM Güvenlik Konseyi daimi üyeleri + Almanya) ile İran arasında yapıldı ve [2231 sayılı BMGK Kararı](#) ekinde yayınlandı. 159 sayfadır. 2015 ila 2025 yıllarını kapsayan bir takvim içermektedir. Buna göre:

- İran, nükleer programından çeşitli tavizler verecek, tesislerini IAEA denetimine açacaktır.
- P5+1 ise ekonomik yaptırımları gevşetecektir:
 - **BMGK:** Nükleer program ve diğer konulardaki yaptırımlar 10 yıl askıya alınacak, ağır silah ambargosu ve misil sistemleriyle ilgili yaptırımlar ise devam edecektir.
 - **Avrupa:** BMGK paketi dışındaki ilave yaptırımlar askıya alınacaktır (*İran SWIFT sistemine geri alınacak, Riyal üzerinden işlemler yapılabilir, İran'a Dolar banknotları sağlanabilir, altın ticareti yapılabilir, enerji hakkındaki menü esaslı yaptırımlar kalkacak, İran'ın ham petrol satmasına karışılmayacak ve petrol yataklarına yatırım yapılabilir, gemicilik ve sigortayla ilgili yaptırımlar kalkacak, otomotiv hakkındaki yaptırımlar kalkacak, SDN listesi buna göre güncellenecek*).
 - **Amerika:** Birincil yaptırımlar devam edecek. İnsan hakları ve terörizm konusunda yeni yaptırımlar konabilecek. Ama ikincil yaptırımlar askıya alınacak (*Amerika, Üçüncü Ülkelerin şirketlerinin İran'la iş yapmasına karışmayacak*).

JCPOA'daki mekanizma işletilerek (*Amerika bunu işletmeden tek taraflı çekildi*) İran'ın bir ihlali tespit edilirse, BMGK yaptırımları ile Amerika ve Avrupa'nın ilave yaptırımları da tekrar yürürlüğe girecektir.

Yani yaptırımlar tamamen kalkmasa bile İran ciddi bir nefes alma fırsatına kavuştu. Avrupalı şirketler İran'a tekrar yatırım yaptılar.

3- BMGK yaptırımları neleri kapsıyor?

2231 sayılı Karar, hukuken Amerika ve Avrupa'nın yanı sıra, Türkiye'yi de bağlamaktadır. Dolayısıyla, bilhassa savunma endüstrisindeki Türk şirketleri bir "[uygunluk incelemesi](#)" yapmalıdırlar:

- 2231 SDN listesindeki bir kişi veya şirketle işlem yapılıyor mu?

- Çift kullanımlı şeyler (*dual-use items*) dahil, nükleer program, ağır silah veya misil konusunda yasak veya onaya tabi bir işlem yapılıyor mu? (*işlem; mal, hizmet ve teknolojinin satılması, sağlanması, taşınması, ayrıca finans, sigorta, teknik destek, eğitim, vb. hizmetleri kapsar*)
- Tarafların milliyeti, çokuluslu şirket yapısı, geminin bayrağı, paranın cinsi, mal veya teknolojinin orijini, vb. etkenlere göre, bu işlem hangi ülkelerin yetkisine giriyor?

Aksi halde, SDN listesine alınma, yüke veya gemiye el konması, bunların sigorta dışı kalması, satış bedeline el konması, para veya hapis cezaları, vb. riskler çıkabilir.

4- Birincil yaptırımlar nedir?

Birincil yaptırımlar ve ikincil yaptırımlar (*secondary sanctions*) yaygın kullanılan terimlerdir; ama aralarına kesin bir sınır çizebilmek güçtür.

Birincil yaptırımlar, Amerika'yı ve Amerikalı kişileri kapsar. Geleneksel yetki prensipleri olan “ülkesellik” ve “vatandaşlık” uyarınca, Amerika şu işlemler üzerinde yetki (*jurisdiction*) sahibidir:

- Amerika'dan İran'a ihracat ve İran'dan Amerika'ya ithalat yasaklanabilir (*Yeniden ihraç/ithal yasaklarıyla bunu genişletmektedir*).
- Amerikan vatandaşlarının İran'la veya İranlılarla yaptıkları işlemler yasaklanabilir (*Çifte vatandaş ve Amerika'da çalışma/ikamet izni olanlar, Amerikan şirketlerinin yurtdışı şube/yavru şirketleri, Amerikalı kişilerin pay sahibi/yönetici oldukları yabancı şirketler, -kişi olmadıkları halde adeta vatandaş rejimine tabi tutulan- Amerikan orijinli mallara/teknolojiye dair yasaklarla bunu genişletmektedir*).
- Ayrıca, [Dolar](#) işlemleri dünya çapında düzenlemektedir.
- Bu tür sınır aşan yetki (*extra-territorial jurisdiction*) hakkındaki “risk faktörleri” açıklanmıştı (Bkz. [On Soruda Ekonomik Yaptırımlar](#), Soru 6).

5- İkincil yaptırımlar nedir?

Üçüncü Ülkelerin yetkisine giren konularda sınır aşan yetki kullanımının farklı bir boyutudur. “Onunla iş yapıyorsan benimle yapma” demektir. İlk örneklerinden biri Arap Boykotu'dur. Amerika bu boykota çok sert tepki gösterdi ve ilk modern bloke kanununu yaptı. Fakat daha sonra kendisi de aynı şeyi yaptı. 1980'lerdeki Sibirya Boru Hattı Krizi ve 1990'lardaki Küba, İran ve Libya yaptırımları gibi pek çok örnekte, Üçüncü Ülkelerin

şirketlerine yaptırım uyguladı. Bu da Avrupa'nın çok tepkisini çekti; bu sefer de onlar bloke kanunları yaptılar.

**NO MOHAMMAD
NO MAKKAH**

To all you Muslims out there, this drink has a KAFIR statement on it yet you still drink it! You still buy it!

**SPREAD THIS OUT TO
THE ENTIRE UMMAH**

Arap Boykotu, duygusal boyutu olmakla beraber, bizdeki saman alevi gibi sönen tepkilerden çok farklıdır. 1922'de başlayan ve 1945'ten itibaren Arap Birliği'nin yönettiği, 1970'lerde ise şahikasına ulaşan bir boykottur. Araplar, İsrail'le ve Yahudi firmalarıyla zaten iş yapmıyorlardı (birincil yaptırımlar). Fakat 1973 Petrol Ambargosu ile petrol fiyatları 4 kat artıp, bu zenginlikle büyük yatırımlara girilince, boykotun asıl etkisi anlaşıldı. Araplar "İsrail'de fabrikası olan, inşaat yapan, oraya otomobil, vb. mallar satan şirketler Arap ülkelerine giremez, Arap parasını da Yahudi sermayeli bankalara yatırmıyoruz" dediler. Tabii, akacak yer arayan bu zenginlikten pay alamayan batılı şirketler rahatsız oldular. Ticaret hukuku problemlerinin yanı sıra diplomatik krizler çıktı, bloke kanunları yapıldı. Sonra bazı ülkelerde rejim değişikliği yapıldı, boykot da zamanla bir sivil inisiyatife dönüştü.

Birincil yaptırımları ihlal edenlere yüksek hapis ve para cezaları verilir. İkincil yaptırımları ihlal etmenin sonucu ise, cezalar değil (hiç verilmez diye anlaşılmamalı), "benimle iş yapma" demektir. Amerikan yaptırımları bağlamında sıkça görülen uygulamalar (biri veya birkaçı uygulanabilir):

- SDN listesine eklenmek,
 - Varlık dondurma (Amerika'da veya Amerikalı kişiler kontrolünde olan malvarlığı değerlerine el konması),
 - Amerika'yla ve Amerikalı kişiler ve şirketlerle hiçbir işlem yapamama,
 - Amerika'ya vize yasağı.
- Amerikan finans kuruluşları üzerinden kredi, ödeme, vb. her türlü transferin yasaklanması,
- Amerikan Doları ile işlem yapmaktan yasaklanmak,
- Amerikan finans kuruluşlarındaki muhabir hesapların iptali,
- Amerikan hazine bonoları, devlet fonları, vb. şeyler hakkında işlem yapmaktan yasaklanmak,
- Amerikan finans kuruluşlarından 10 milyon Dolar üzerinde krediler almaktan yasaklanmak,
- Amerikan Eximbank garantilerinden yasaklanmak,

- Yeniden ihrac/ithal dahil Amerika ile dış ticaretten yasaklanmak,
- Amerikan hükümet kontratlarından yasaklanmak,
- Amerikan yatırımcıların böyle şirketlerin borç ve hisselerine yatırım yapmaktan yasaklanması, vs.

6- Bloke düzenlemesi nedir?

Bloke kanunları (*blocking statutes*) diye adlandırılan düzenlemeler, sınır aşan yetki kullanımına karşı bulunan bir çaredir. *Üçüncü Ülkeler*, kendi şirketlerine/ticaretlerine/ekonomilerine el uzatılmasını bloke ederler.

Modern düzenlemelerin ilki; Amerika'nın Arap Boykotu'na karşı ECA'da yaptığı bir değişiklik olan, antiboykot kanunu adı verilen düzenlemedir. Ekonomik yaptırımların ve sınır aşan yetki kullanımının asıl mucidi olan İngiltere'nin yaptığı 1980 tarihli Protection of Trading Interests Act ise ikinci örnektir. Bu kanun, 1980'lerdeki saldırgan Amerikan yaptırımları üzerine pek çok ülkeye de model oldu ve 1990'larda görülen saldırganlık üzerine Avrupa'da [2271/96 sayılı Konsey Düzenlemesi](#) haline geldi.

Walmart Amerika'nın bağlı şirketi olan Walmart Kanada, Amerika'da bunu yapmamakla beraber, Kanada'daki mağazalarında Küba'da imal edilmiş pijamalar satıyordu. Amerikan Hazinesi, yüksek para ve hapis cezalarıyla tehdit ederek, Küba yaptırımlarına aykırı görülen bu işe son vermesini ana şirkete

ihbar etti. Walmart Amerika'nın talimatı üzerine, Walmart Kanada pijamaları kaldırdı. Bu sefer de Kanada Hazinesi, daha yüksek para ve hapis cezalarıyla tehdit ederek, pijamaları raflara geri koymasını Walmart Kanada'ya ihtar etti. Pijamalar geri kondu. Sonuçta, iki ülke makamları pijamaların satılmasında anlaştılar; ama pek çok benzer örnekte ise Amerika'nın dediği oldu.

Klasik bir bloke düzenlemesi şu hususları içerir:

- Yabancı ülkeden gelen taleplerinin yetkili makamlara bildirilmesi ve izinsiz iş birliği yapılmaması (*Türk bankalarının BDDK'nın izni olmadan OFAC'a bilgi-belge sağlayamaması gibi*),
- Yabancı ülke kanunu ve mahkeme kararlarının geçersiz sayılması (*CISADA vb. kanunların listelenmesi, bu konudaki mahkeme kararlarının Türk mahkemelerince tenfiz edilmemesi, vs*),

- Yabancı yaptırımlara uyulmasının (*aktif veya “iş yapmamak” şeklinde pasif olarak*) yasaklanması ve bu konuda yüksek cezalar konması,
- Yabancı ülke yaptırımlarından zarar gören şirketlere tazminat hakkı tanınması (*Bu pratikte pek uygulanmaz, oldukça karmaşık bir konudur*).

Bloke kanunu kesin bir çözüm değildir. Pratikte ne kadar işe yaradığı da tartışılır. Çokuluslu şirketler, tıpkı Walmart örneğindeki gibi ikilemde kalırlar; düşük olan cezayı ödeyip diğer ülke hukukuna uyarlar; Amerika yerine başka ülkelerden çıkmayı seçerler.

Amerika'nın bilhassa 1996'daki saldırganlığı (Küba, İran, Libya, vb) pek çok diplomatik kriz çıkardı, WTO ve OAS gibi örgütler nezdinde davalar da açıldı. 1998 G-7 zirvesinde bir uzlaşmaya varıldı. Buna göre; Amerika Avrupa, Kanada ve Japon şirketlerine saldırgan davranmamayı, onlar da Amerikan yaptırımlarıyla iş birliği yapmayı ve bu davaları geri çekmeyi kabul ettiler. 2010 İran paketindeki iş birliği bu uzlaşmaya dayalıydı.

Türkiye'de bir bloke kanunu ve ekonomik yaptırımlarla ilgili bir sistem yoktur. Türk şirketleri G-7 şemsiyesinin de dışındadır. Daha korunmasız oldukları için daha [tedbirli](#) olmaları gerekir.

7- 6 Ağustos paketinde neler var?

Burada sadece Amerika'nın ikincil yaptırımları hakkında bilgi verilecek, birincil yaptırımlara girilmeyecektir.

(a) Bankacılık ve diğer finans hizmetleri

SDN listesi: Nükleer anlaşma uyarınca pek çok kişi ve şirket SDN listesinden çıkarılmıştı, şimdi yeniden listelendiler. Bu konu sadece bankalar ve sigortacıları değil, aynı zamanda reel rektörü de ilgilendiriyor.

Nükleer anlaşmanın sağladığı rahatlık döneminde bile ödemeler ciddi sıkıntılar çıkarıyordu. Yaptırımları ihlal etmeyen ve tamamen yasal olan işlemler ödeme noktasında tıkanıyor, bu da İran'la ticarete caydırıcılık yaratıyordu. Dolayısıyla, bu sıkıntılar artacak gibi görünüyor. Bankalar SDN listesini zaten kontrol ederler ama reel sektörün de kontrol etmesi gerekiyor. Bilhassa İran'ın enerji şirketleri olan NIOC ve NICO ile yapılan işlemlerin yasaklandığını belirtmekte fayda var.

Dolar banknotları: İran devleti tarafından Dolar banknotları alınması ve edinilmesi yasaklandı.

- İran devleti (*Government of Iran*), İran Merkez Bankası dahil, bilhassa Devrim Muhafızlarıyla bağlantılı kişi ve şirketleri ve SDN listesindeki finans kuruluşlarını da kapsar.
- Alınması (*purchase*), İran'ın Riyal, Lira, Euro satın Dolar alması gibi işlemleri kapsar.
- Edinilmesi (*acquisition*), daha geniştir; herhangi bir sözleşmenin ifası kapsamında yapılan Dolar ödemelerini de kapsar. Bu itibarla, reel sektörü de ilgilendiriyor (*Petrol ve doğalgaz bedelleri için -satışın kendisi yaptırımlara uygun olsa bile- Dolar verilmesi, vs.*).

Parasal hakimiyet, her ülkenin parasını basması, değerini belirlemesi ve kendi parasıyla yapılan “ödemeleri düzenlenmesi” yetkisi verir. Amerika ise bu yetkiyi çok saldırgan kullanmaktadır:

- Elektronik transferler zaten CHIPS, [SWIFT](#), vb. özel mesaj sistemleri ile yapılır, İstanbul'dan Ankara'ya gönderilse bile, Amerikan finans kuruluşları üzerinden geçer. Böyle bir paraya el konur, bunu yapan bankaya da yaptırım uygulanır.
- Buradaki yasaklama ise “*banknot*” hakkındadır (*Amerikan bankalarını işe karıştırmadan, A Bankası Ataşehir Şubesi'nden listelenmiş bir İranlıya nakit Dolar ödemesi yapılması, böyle bir kişiye Kapalı Çarşı'daki bir döviz bürosundan yüklü miktarda Dolar satılması vb. 1986'da İngiliz mahkemelerini meşgul eden Libyan Arab Bank davası banknot hakkındaki ilk ilginç örnektir. Bkz. [ACAR, Ekonomik Yaptırımlar](#), s.400*)

Altın ticareti: Bu konu kamuoyunca iyi bilindiği için detaylı açıklamaya gerek yoktur. Kısaca:

- Altın konusu banknot konusuyla aynı maddede (Sec.1) düzenlendiği için, aynı açıklama burada da geçerlidir (“İran devletinin” altın “satın alması” veya ifa kapsamında “edinmesi” yasaklanıyor).
- “Değerli metaller” dendiğinden, gümüş gibi şeyleri de kapsadığı ve elmas gibi değerli taşları kapsamadığı anlaşıyor (*Altın 2010 paketine sonradan eklenmişti, elmas da kolayca eklenebilir. Elmas başka yaptırım rejimlerinde ele alınmış, Kimberley Process ile sertifikasyona bağlanmıştı*).
- Yasaklama, ilk muhatabı bankalar ve büyük çaplı altın ticareti yapan şirketler olmakla beraber, ödeme problemleri dolayısıyla, yine reel sektörü de ilgilendiriyor.

Riyal işlemleri: Önemli miktarda Riyal için alış, satış ya da fon veya hesap tutulması işlemleri yasaklandı. Dolayısıyla, *Üçüncü Ülke* finans kuruluşlarına “*ya bu işlemlere son verirsiniz ya Amerikan finans sistemi dışına atarız*” deniyor.

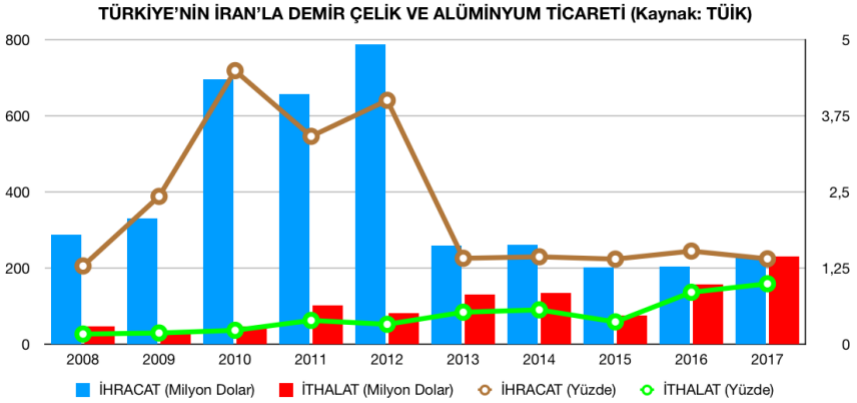
- Önemli miktar için bir parasal sınır yoktur (*Bir İranlı turistin 100 Riyal bozdurması gibi şeyler önemsizdir. Ama bunu yapacağı yerin en basitinden bir döviz bürosu olacağını, FATF kuralları uyarınca bunların finans kuruluşu oldukları ve sınıra takılabilecekleri bilinmelidir. Bankalar zaten takılırlar*).
- Bankalar için yasaklar Riyal alış satışının yanı sıra, türev işlemleri, bilhassa swap, future, forward ve Riyal kuruna endekslenmiş benzer işlemleri kapsar. Riyal üzerinden fon tutulması veya hesap açılması da yine yasak kapsamındadır.
- Yasaklama, ilk muhatabı bankalar ve diğer finans kuruluşları olmakla beraber, ödeme problemleri dolayısıyla reel sektörü de ilgilendiriyor (*Muafiyet kapsamında alınan petrol ve doğalgaz bedelleri özellik taşıyor*).

İran devlet borçları: İran tahvil ve bonoları dahil olmak üzere, devlet borçlarının alınması, iştirak edilmesi, ihraç, vb. kolaylaştırma işlemleri yasaklandı. Bu daha çok Avrupalı büyük finans kuruluşlarını ilgilendirmekle beraber, Türk bankalarını da kapsadığını bilmek gerekir.

(b) Demir çelik ve madencilik

İran’la grafit, hammadde veya yarı mamul demir çelik, alüminyum veya kömür gibi materyallerin ticareti yasaktır.

- Direkt olarak İran’a veya İran’dan yapılan ticaretin yanı sıra, Dubai üzerinden yapılan dolaylı işlemleri de kapsar.
- Amerika’ya göre, bu materyaller şu nedenlerle yasaklanmıştır (*Aynı nedenlerle başkan yeni materyalleri de yasak kapsamına alabilir - IFCA*):
 - Bunlar, İran’ın ticarete [barter](#), swap, vb değişim aracı olarak kullandığı şeylerdir,
 - Bunlar, İran’ın milli bütçesinde varlık amacıyla kullandığı şeylerdir.
- Bu materyallerin ticareti bilhassa şu durumlarda yasaktır:
 - Bunlar, İran’ın enerji, gemicilik, gemi inşa veya Devrim Muhafızları kontrolündeki diğer bir endüstrisinde kullanılıyorsa,
 - SDN listesindeki İranlı kişi veya şirketlerle işlem yapılıyorsa,
 - İran’ın nükleer, askeri veya misil programlarında kullanılıyorsa.

2010 yaptırım paketi sırasında, Avrupalı ve Rus şirketlerin gerek ticari yaptırımlar ve bilhassa finansal yaptırımların (*akreditif bulamama, vb.*) etkisiyle sıkıntı yaşadıkları dönemde, İran'a demir çelik ve alüminyum ihracatımız artmıştı. Dolayısıyla, bilhassa ticaret savaşları ve ekonomik yaptırımlar kapsamında Türk şirketlerine Amerika ile ticaretle yapılan iki kademeli gümrük artışı üzerine, İran'la ticaret yine cazip görülebilir. Fakat Türk şirketleri risk faktörlerini incelemeyi de ihmal etmemelidir.

Bu alanlarda iş yapan Türk şirketleri [bankacılık](#) konusundaki açıklamayı da incelemelidir. Aksi halde, ödeme problemleriyle karşılaşabilirler:

- Alıcının ödeme yapması [Dolar](#), [Riyal](#), [altın](#), vb. yasaklamalar ya da akreditif bulamama, vb. finansal yasaklamalar nedeniyle mümkün olmuyorsa, tabii şekilde, satıcı da mal veremez.
- Belli yüklemelerde, malı teslim ettiği halde ödemeyi alamama ya da tersi riskler çıkabilir (*varlık dondurma, transfer yasakları gibi nedenlerle Dolar ödemesinin Amerikan makamlarınca bloke edilmesi, akreditif, vb. ödeme yöntemlerinde problem çıkması, satış veya taşıma yasakları gibi nedenlerle yüke el konması, teslim engeli, gecikme vb. problemler çıkması*)

(c) Yazılım ve bağlantılı hizmetler

"Demir çelik ve madencilik" için yapılan açıklama burada da geçerlidir; bu konu aynı kurallarda düzenlenmektedir (13846 sayılı Başkan Emri - IFCA). Sayılan alanlarda veya sayılan kişi ve şirketlere yazılım satmak, hizmet sağlamak ve teknoloji transfer etmek yasaktır.

İlave etmek gerekir ki; bu alanda fazla gelişmiş bir ülke değiliz ve büyük ölçüde Amerikan orijinli teknolojiler kullanıyoruz. Dolayısıyla, teknoloji

konusundaki diğer yasaklamalar devreye giriyor. Bu teknolojiler daima son kullanıcı garantisiyle ihraç edilir; Türk şirketleri Amerikan orijinli teknolojiyi lisans almadan ne olduğu gibi ne bir bileşen olarak transfer edebilirler.

(d) Otomotiv

İran'ın otomotiv endüstrisiyle bağlantılı önemli mal veya hizmet satışı veya sağlanmasıyla ilgili işlemler yasaklandı.

- Bunlar menü esaslı (*menu-based*) yaptırımlardır; dolayısıyla ihracat yasağı ile sınırlı olmayıp, ticari ve finansal diğer yaptırım araçları ile desteklenir (Bu konuda [On Soruda Ekonomik Yaptırımlar](#), Soru 2).
- İran'a bitmiş otomobil satmak ve bununla bağlantılı teknik servis vb. hizmetler sağlamak yasak değildir.
- Bu yaptırımlar İran'ın otomotiv endüstrisini vurmaya yöneliktir.

Otomotiv Türkiye için önemli bir ihracat kalemi olmakla beraber, bütün üretim Uzakdoğulu ve Avrupalı ve şirketlerce yapılıyor. Dolayısıyla, ne tutum takınılacağı markaların alacağı küresel kararlara bağlıdır.

Otomotiv İran'ın ikinci büyük endüstrisidir. Büyüklüğü yaklaşık Türkiye'ninki kadardır. Bizden farkı, iki İran şirketi piyasayı domine etmekte, kendi markalarını üretmekte, yabancı markalar için fason işler de yapmaktadır. İranlı yetkililer, yaptırımların 1 milyon kişiyi işsiz bırakabileceğini açıkladılar. Nükleer anlaşma ile beraber yabancı yatırım İran'a tekrar girmişti. Avrupa otomotive yaptırım uygulanmasına karşı olmasına rağmen, Fransız Peugeot, Citroen ve Renault markaları, İran'dan çıkma kararı aldılar.

Yedek parça, vs. ticareti yapan Türk şirketleri ise otomotiv yaptırımların kapsamına direkt olarak giriyorlar. Bunlar bilhassa [ödeme risklerini](#) de incelemelidirler.

(e) Sivil havacılık

İran'a sivil havacılık konusunda mal, hizmet, teknoloji, teknik destek ve eğitim satılması, sağlanması ve transferi yasaktır. Bunlar, başka ticari ve finansal yaptırım araçlarıyla desteklenen, "*menü esaslı*" yaptırımlardır. Türk şirketleri, ayrıca, Amerikan orijinli mal, hizmet ve teknolojilere tamamen bağımlı olduklarına da dikkat etmelidirler.

Bu, eski ve İran'ı perişan eden bir yaptırımdır. İran Havayolları, devrim öncesinde en hızlı büyüyen ve İran'ın medarı iftiharı olan bir firma iken, ABD yaptırımları bunu tersine çevirdi. İran filosu kısa sürede köhnedi; 2006'da THY'nin sattığı

elden düşme 6 Airbus hariç, doğru dürüst uçak alamadı, yedek parça da bulamadı. Bu yüzden, sık sık uçak kazaları oluyor, pek çok kişi ölüyordu. 2010 paketi sırasında İran uçaklarına yakıt ve yer hizmetleri verilmediğini de bilmek gerekir. Nükleer anlaşmayla beraber, Boeing ve Airbus'a toplam 180 uçak sipariş edilmmişti. Trump, nükleer anlaşmadan çekilince, daha önce verdiği bu lisanları iptal etti. Dolayısıyla, iki firma toplam 40 milyar Dolar kaybettiklerini açıkladılar. Ekonomik yaptırımlar uçak satmaktan çok daha kapsamlıdır. Nitekim Avrupa'nın tutumuna rağmen, British Airways, Air France ve KLM (Hollanda) Eylül sonundan itibaren İran'la seferlerin durdurulacağını açıkladılar. Yakın zamanda, İranlı Mahan Air'in Malezya merkezli hizmet sağlayıcısı OFAC tarafından SDN listesine alındı. Yine bir Türk şirketi ile bir Türk vatandaşı da İran'a uçak parçaları tedarikinden dolayı SDN listesine alındılar. Basında "Türk şirketler boşluğu dolduracak, işleri en az %20 artacak" vb. çok sayıda haber ve yorumlar yer almakla beraber, bu dikkatle hareket edilmesi gereken bir alandır.

8- 4 Kasım paketinde neler var?

İkinci yaptırım paketi, yine büyük ölçüde 2010 paketi sırasında tecrübe edilmiş yaptırımlardan ibaret. Fakat bazı yeni, muğlak ya da Avrupa'nın tutum değişikliğinden dolayı öngörülemeyen hususlar da bulunuyor. Ve yine, bazı uluslararası iş örgütlerinin Amerikan ve Avrupa makamlarına sordukları spesifik hususlar da var. Dolayısıyla, bazı şeyler önümüzdeki aylarda netleşecek.

(a) Bankacılık ve sigortacılık

Finansal hizmetler: İranlı kişi ve kuruluşlarla bankacılık işlemleri ve diğer finansal hizmetler yasaklanıyor. SDN listesi bilhassa İran'ın enerji ve denizcilik endüstrilerini kapsayacak şekilde daha da genişleyecek (*Bu şirketler içinde İran Merkez Bankası, NIOC, NICO ve NITC özel olarak sayılıyor.*)

Barter işlemlerinin yasaklandığını ilave etmekte de fayda var.

SWIFT sistemi: İran Merkez Bankası ve SDN listesine alınan diğer finans kuruluşlarına özel finansal mesajlaşma hizmetleri sağlanması yeniden yasaklanıyor. Popüler tabirle “İran’ın SWIFT dışına atılması” söz konusu. Tabiatıyla, bu CHIPS gibi sistemler için de geçerli.

Bu 2010 paketi döneminde de yapılmıştı. Fakat bu kez, Avrupa yaptırımlara karşı çıkıyor ve SWIFT de Belçika merkezli bir şirket. Şirket, Avrupa Birliği düzenlemeleri uyarınca İran’la çalışmaya devam edeceğini açıkladı; ve bu işin Kasım’da çözüleceği şeklinde açık kapı da bıraktı.

Amerikalı uzmanlar, “SDN listesine almak dahil SWIFT’e sert yaptırımlar uygulanabileceği” yönünde yorumlar yaptılar.

Sigorta yasakları: Sigorta/reasürans yasakları, İran’a veya İran’dan petrol, rafine petrol ve petrokimya ürünleri ile altın/gümüş ihracı/ithali ve taşınmasına uygulanmasının yanı sıra, enerji, gemicilik, gemi inşa, havacılık ve otomotive konan menü esaslı yaptırımları destekleyen etkili bir enstrümandır. Bu kapsamda:

- Yaptırımlara aykırı taşımalarda gemi, uçak ve yük sigorta dışı kalıyor.
- Tutuklama, el koyma, vb. durumlarda finansal güvenceler sağlanması yasaklanıyor (*LOU, LOG gibi güvenceler, banka teminat mektupları, vs.*).
- Yaptırımları sürekli ihlal eden gemi, uçak ve şirketlerin tekne, P&I, vb sigortalarına son veriliyor (*IRISL filosu gibi*).
- Yaptırımları ihlal eden işlemler veya sigortacılar reasürans teminatı dışında kalıyorlar.

Lloyd, P&I kulüpleri ve diğer büyük sigortacı/reasürörlerin 2010 paketi döneminde hazırladıkları yaptırım klotları bulunmaktadır (*Bu klotların bloke düzenlemesi karşısındaki durumu, vb. tartışmalar ise sürmektedir*).

(b) Enerji

Enerji endüstrisine yönelik menü esaslı yaptırımlar, büyük ölçüde 2010 paketinde tecrübe edilmiş şeylerdir.

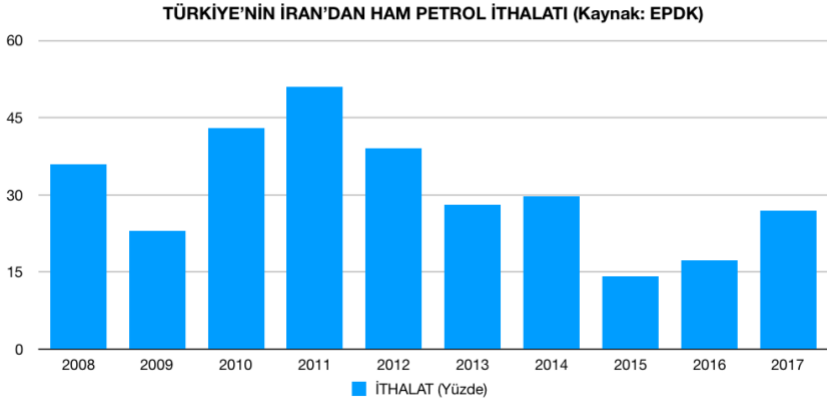
Yatırımlar: Joint venture dahil İran’ın petrol, doğalgaz ve petrokimya sektörlerine yatırım yapmak, bu sektörleri destekleyen mal, hizmet, bilgi, teknoloji ve teknik uzmanlık sağlamak yasaklanıyor. Tabiatıyla, sigorta ve diğer finansal yasaklamalar da söz konusu.

2010 paketi sırasında küresel şirketler İran'dan çıkmak zorunda kalmışlar, boşalan yataklara Çin şirketleri girmişlerdi. Nükleer anlaşmadan sonra Avrupalı şirketler tekrar yatırıma başlamışlardı. Bu sefer Avrupa'nın karşı çıkan tutumuna rağmen, Fransız Total, Güney Pars doğalgaz sahasından çıktı. Yerine Çinli devlet şirketi CNPC girdi.

Ham petrol: İran petrolünün satın alınması ve edinilmesinin yanı sıra, satılması, pazarlanması ve taşınması yasaklanıyor. Tabiatıyla, sigorta ve diğer finansal yasaklamalar da söz konusu.

Resmi verilere göre; 2010 paketi sırasında ham petrol ithalatı ilk iki yıl artmış, ardından kademeli olarak azalmıştır. Azalma, İran'dan ithalatı düşürüp yeni ülkelerle petrol anlaşmaları yaparak Amerika'dan alınan "muafiyetlerle" oldu. Amerikan başkanı, ithalatı anlamlı şekilde azaltan *Üçüncü Ülkelere* 180 günlük muafiyet tanıma yetkisine sahiptir. Muafiyet tanınan ülke şirketlerine ise müsamahalı davranılır (*Yaptırım uygulanmaz diye anlaşılmamalı, karmaşık bir prosedürü vardır*). Türkiye'nin yanı sıra, Hindistan gibi çeşitli ülkeler de bu yolla muafiyetler aldılar.

Nükleer anlaşmanın (JCPOA) getirdiği rahatlık döneminde, ithalatın yine artmakla beraber (basında halen %50 seviyesinde olduğunu belirtiyor ise de) eski seviyesine ulaşmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, muafiyet konusu yeniden gündeme gelecektir. Kanunen böyle bir yetkisi olmakla beraber, Trump'ın şu ana kadarki beyanlarından muafiyetlere Obama kadar [sıcak bakmadığı](#) anlaşılmaktadır. [Basında](#) da, Türkiye'nin İran'dan ithalatı şimdiden 2/3 oranında düşürdüğü yazılmaktadır.

Petrol ürünleri: İran'a petrol ürünleri ihracı, satılması veya sağlanması yasaklanıyor. Tabiiatıyla, taşıma, sigorta ve diğer finansal yasaklamalar da söz konusu. Sıvılaştırılmış petrol gazları, otomobil ve uçak yakıtları, kerosen, fuel oil, yağlar, asfalt, vb. şeyler bu kapsamdadır.

2010 paketi öncesinde İran'a önemli miktarda ihracat yapıldığı basında yer alıyordu. Fakat ham petrol ithalatının aksine, İran'a yapılan ihracat yaptırımlarla beraber süratle kesildi. EPDK rakamlarına göre; nükleer anlaşma döneminde İran'a petrol ürünleri ihracatı zaten oransal olarak önemli miktarlara ulaşmadı (2017 - %0,45).

Petrokimya ürünleri: İran'a petrokimya ürünleri ihracı, satılması ve taşınması yasaklanıyor. Aynı şekilde İran petrokimya ürünlerinin satın alınması, edinilmesi, satılması, pazarlanması ve taşınması yasaklanıyor. Yine, sigorta ve diğer finansal yasaklamalar da söz konusu.

Doğalgaz: İran doğalgazının satın alınması, edinilmesi, satılması, pazarlanması ve taşınması yasaklanıyor. Tabiiatıyla, sigorta ve diğer finansal yasaklamalar da söz konusu.

Doğalgaz ithalinin büyük kısmı boru hatları ve uzun süreli sözleşmelerle yapıldığından, dış ticaret rakamları daha istikrarlıdır. EPDK rakamlarına göre; halen LNG dahil %58 Rus ve %18 İran gazı kullanıyoruz. Muafiyet prosedürü burada da yine geçerli; fakat ham petrole nazaran çok daha serbesttir (*Şah Deniz Projesi'nde İranlı NICO'nun %10 payı olmasına rağmen yaptırımlara tabi olmadığı da OFAC tarafından özel olarak belirtildi*).

Barter ve diğer finansal yasaklamalar: Türk şirketlerinin [bankacılık](#) ve [sigortacılık](#) konusundaki finansal yaptırımları iyi bilmeleri gerekir. Özel olarak:

- Türkiye gibi *Üçüncü Ülkelerin* finans kuruluşlarının İran petrolünün alınmasıyla ilgili barter işlemleri yapmaları yasaklanıyor (*NIOC, NICO ve CBI ile yapılan barter işlemlerinde finans kuruluşu olma şartı da yok*).
- Dolar, Riyal ve altın işlemleri yasaklandı.
- NIOC, NICO, NITC dahil, İran enerji endüstrisiyle her türlü finansal işlem yasaklandı.

(c) Denizcilik ve taşımacılık

Denizcilik ve taşımacılığa yönelik menü esaslı yaptırımlar, büyük ölçüde 2010 paketinde tecrübe edilmiş şeylerdir. Yeni/muğlak bazı hususlarda ise görüşmeler devam ediyor. Başlıca yasaklamalar şunlardır:

- İran'ın liman operatörleri, gemicilik ve gemi inşa şirketleriyle bütün işlemler (*bilhassa IRISL, NITC ve South Shipping Line Iran*).
- İran'ın gemicilik ve gemi inşa sektörlerine önemli mal veya hizmetler satılması ve sağlanması (*bilhassa finans, sigorta, klas, enspektörlük ve yakıt gibi liman hizmetleri*).
- Menü esaslı yaptırımlar çerçevesinde, enerji, demir çelik, otomotiv, vb. alanlarda alınması ve satılması yasaklanan malların taşınması da yasaktır.

Bu alandaki Türk şirketlerinin [bankacılık](#) ve [sigortacılık](#) konusundaki finansal yaptırımları da iyi bilmeleri gerekir.

9- Diğer ülkeler ne tedbirler alıyorlar?

İran: 40 yıldır Amerikan yaptırımlarına maruz kaldığından, yaptırımları mümkün mertebe bertaraf etmeye yönelik diplomatik baskı ve ticaret hukuku araçlarını kullanmakta tecrübe kazanmış bir ülkedir.

Temmuz ayında, AB adına Mogherini'nin başkanlığında, İran'ın yanı sıra İngiltere, Fransa, Almanya, Rusya ve Çin temsilcilerinin katıldığı [Viyana Toplantısı](#) yapıldı. Temsilciler, nükleer anlaşmanın yürürlükte olduğunu ve uygulandığını teyit ettiler, başlıca şu hususlarda niyet beyan ettiler:

- İran'la ekonomik ilişkilerin devamı ve geliştirilmesi,
- İran'la etkili bir finansal kanalın devamı ve korunması,
- İran'ın petrol ve doğalgaz ihracatının devamı,
- İran'la deniz, kara, hava ve demiryolu taşımalarının devamı,
- İhracat kredilerinin kapsamının genişletilmesi,
- KOBİ'ler başta olmak üzere, İran'la ticaret yapan şirketlere açık ve etkili bir destek sağlanması,
- İran'daki yatırımların özendirilmesi,
- Şirketlerin İran'la ilgili yatırım, diğer ticari ve finansal faaliyetlerinde korunması.

İran, ayrıca Amerika'nın nükleer anlaşmadan çekilip ekonomik yaptırım uygulamasının uluslararası hukuku ihlal ettiğinden bahisle Uluslararası Adalet Divanı önünde bir [dava](#) açıp, ihtiyati tedbir istedi.

Avrupa: Nükleer anlaşmayla problemi yoktur; Amerika'nın çekilmesini de hukuka aykırı bulmaktadır ve Amerikan yaptırımlarına karşıdır.

Haziran ayında, Avrupalı bakanlar bir [ortak mektup](#) yazdılar. Enerji, otomotiv, havacılık ve taahhüt gibi konularda istisnalar, sağlık ve ilaç konusunda ikincil yaptırımların uygulanmayacağı hakkında teyit, İran'a bir finans kanalı açılmasına dair istisna, yürürlük konusunda da çeşitli istisnalar istediler. Temmuz ayında, Amerikalılar bu talepleri reddetti.

[13846 sayılı Başkan Emri](#) üzerine, saatler içinde, [2271/96 sayılı bloke düzenlemesini](#) gözden geçirerek yeni yaptırımları bu kapsama alan bir [değişiklik](#) yayınlandı. Ayrıca, bir [rehber](#) ve alt düzenlemeler yayınlandı. Bloke düzenlemesi, Türkiye'de faaliyet gösteren Avrupalı banka, sigorta, otomotiv ve gemicilik şirketlerini de kapsayabilecek genişliktedir.

1980'lerdeki bloke kanunları kapsamında Avrupa, Kanada, vb. mahkemelere yansımış çeşitli uyumsuzluklar var. Fakat 2271/96 sayılı Konsey Düzenlemesi, 1997 ve 1998 tarihli G-7 Uzlaşması nedeniyle, pek tecrübe edilmedi. **Dolayısıyla, Amerika ve Avrupa'nın birbirleriyle çelişen bu düzenlemelerinden çıkabilecek çok sayıda karmaşık ticaret hukuku problemi var** (*Mesela İngiliz Finans Birliği hukukçuları 15 senaryo tespit ettiler*). **Bunların çözümü, Amerikan ve Avrupa makamlarının kendi düzenlemelerini ne kadar sert uygulayacaklarına bağlıdır.**

Avrupa ülkelerinin bu çabalarına rağmen, önemli Avrupalı şirketlerin İran'dan çıkma kararı aldıkları yukarıda ilgili kısımlarda açıklanmıştır.

Diğer ülkeler: Rusya, Çin ve Hindistan, İran yaptırımları ile en çok ilgili ülkelerdir. Üçü de yaptırımlara karşı olduklarını açıkladılar.

Rusya, Amerika'nın Soğuk Savaş boyunca ve halen ekonomik yaptırım uyguladığı bir ülkedir. Dolayısıyla, bu konularda tecrübelidir ve bloke kanunu, vb. enstrümanlara da sahiptir.

Çin, Amerika'nın ticaret savaşlarındaki rakibidir. 2010 İran paketini ise bir nevi fırsata çevirmeyi bilmiş, İran yataklarına yatırım yapmanın yanı sıra, İran'dan ham petrol almış, ona petrol ürünleri satmış, İran gemileri için reasürans sağlamış, her alanda Çin mallarını satmıştı. Çin, gemicilik, finans, sigorta, vb. alanlarda bütün bunları yapabilecek güç ve tecrübeye sahiptir; ama yine de büyük bir dikkatle hareket etmektedir.

Hindistan ise, bilhassa taşıma ve sigorta yasakları ve ödeme problemleri nedeniyle ham petrol alamadığı için 2010 paketinden kötü etkilenmişti.

Türkiye: Yaptırımlara karşı olduğumuz pek çok kez açıklandı. Avrupa gibi biz de İran'la ilgili çeşitli muafiyetler istedik; ama Amerika bu talebi de [reddetti](#). Nitekim, basına göre İran'dan ham petrol ithalatı azaltıldı.

Türkiye'nin bloke kanunu dahil olmak üzere ekonomik yaptırımlar için bir sistemi yoktur. Bunun bir torba kanun veya kararname ile bugünden yarına halledilemeyecek, karmaşık bir mesele olduğunu bilmek gerekir (*Avrupa'da 40 yıldır var olan düzenlemede yeni yapılan değişiklik bile aylarca tartışmaya açıldı; Rusya'da da aynısı yapıldı*). Hukuki yapı ve teşkilat yapısı hakkında neler yapılması gerektiğini 2015 yılında etraflıca açıklamıştım (ACAR, [Ekonomik Yaptırımlar](#), s.506-510).

Ayrıca, *Uygulayıcı* ile diplomatik ilişkiler ekonomik yaptırımlarda büyük önem taşır. Sınır aşan yetki kullanımında ne kadar ileri gidileceği buna bağlıdır. Türkiye bu konudaki 1998 G-7 uzlaşması kapsamında değildir. Amerika ile de halen Halkbank, F35/S400'ler, rahip meselesi, vb. önemli gündem maddelerimiz var. Avrupa'nın bu kez Amerikan yaptırımlarına karşı çıkmasının ise sadece avantajları değil, dezavantajları da olabilir.

10- Türk şirketleri neler yapmalı?

İran'la ilgili her türlü işlem yasaklanmıyor. Ama risk faktörleri hakkında bilgi edinip, bir uygunluk incelemesi yapmak gerekiyor. Bilhassa, banka ve sigorta şirketlerinin bu hususta özel prosedürleri vardır. Diğer Türk şirketleri ise şu basit şemadan yararlanabilirler (*fikir edinme amaçlı*):

- Amerika bağlantınız var mı? (*İran'la ve İranlı kişilerle neredeyse bütün işlemler yasaktır*)
 - Çifte vatandaşlık, ikamet/çalışma izni, vs.
 - Amerikan şirketleriyle şube/bağlı şirket ilişkisi
 - “Kontrol” eşliğini geçen Amerikalı ortak/yönetici, vs.
- Amerikan orijinli mal, hizmet, teknoloji sunuyor musunuz? (*İran'la ve İranlı kişilerle neredeyse bütün işlemler yasaktır*)
- Karşı taraf SDN listesinde mi? (*Ciddi riskler çıkar*)
- “İşlem” nükleer program, ağır silah veya misil sistemleriyle ilgili mi? (*BMGK yaptırımları Amerika, Avrupa ve Türkiye’de yürürlükte – tamamen yasak ve izne tabi şeyler listeleri kontrol edilmeli*)
- “İşlem” altın, grafit, demir çelik, alüminyum, otomotiv, havacılık, ham petrol, petrol ve petrokimya ürünleriyle ilgili mi? (*İkincil yaptırımlar uygulanır – istisnalar kontrol edilmeli*)

- Taşımada Amerikan bağlantısı var mı?
 - “İşlem” taşımayı da kapsar. Donatan/taşıyan buradaki risk faktörlerini incelemelidir (Aksi halde birincil/ikincil yaptırımlara hedef olabilir).
 - Yük ilgilisi çeşitli risklerle karşılaşabilir (Gecikme, el koyma, vs.).
- Ödemede Dolar ve/veya Amerikan bağlantılı banka kullanılıyor mu? (Transfer yasağı, bloke, akreditif, garanti, vb. şeylerde problem çıkabilir)
- “İşlem” sigorta kapsamında mı? (Şüpheli durumlarda P&I, tekne, yük, vb. sigortacıardan teyit alınmalı)

Şunlar da ilginizi çekebilir:

<https://youtu.be/JgxPpCggFWc>

<https://youtu.be/e4wv9ZyQOcc>

<https://youtu.be/GkLLKh2fHD8>

<https://youtu.be/uxPhNb2h2eM>

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden 1998 yılında mezun olmuş, 2007 yılında aynı yerde doktorasını tamamlamıştır. Bir yıl ceza hakimliği dışında yaklaşık 20 yıl ticaret hukuku çalışmıştır. İstanbul Barosu'na bağlı avukatlık ve serbest danışmanlığın yanı sıra, yaklaşık 15 yıl İstanbul Hukuk ve Yalova Hukuk'ta asistan ve öğretim üyesi olarak çalışmıştır. Aynı zamanda, İstanbul Barosu Staj Eğitim Merkezi'nde 5 yıl dersler vermiş, İstanbul ticaret mahkemelerine 10 yıl bilirkişilik ve kayyımlik yapmıştır.

Çeşitli ticaret hukuku konuları üzerine dört kitabı, çok sayıda makale ve sempozyum ve panellerde yaptığı sunuşları bulunmaktadır ([Pdf olarak erişim](#)).

2012 yılında, hukukçular için, 2000-2015 yıllarına ait 57 bin eseri sistematik olarak sınıflayan ve 70 bin esere tam metin erişim sağlayan, üniversite kütüphanelerince listelenen HukukKaynaklari.com adlı bir elektronik veri tabanı açmıştır.

2018 yılında, lisans/lisansüstü öğrencileri ile uygulamacılara yönelik ticaret hukuku derslerinin yer aldığı bir [Youtube kanalı](#) açmıştır.

Çalıştığı konular

Uluslararası ticaret.	CIF, FOB, vb. satış çeşitleri, Akreditif, vb. ödeme çeşitleri, Distribütörlük, vb. iş birliği çeşitleri
Şirketler hukuku.	Birleşme/devralma, GK iptal ve YK sorumluluk uyuşmazlıkları ve finansal durumun bozulması.
Taşıma hukuku.	Çarterpartiler, CMR, demiryolu ve havayolu taşımaları.
Deniz hukuku.	Çatma, kurtarma, kirlenme, müşterek avarya, vb.
Sigorta hukuku.	Yangın, vb. işyeri riskleri, makine, sorumluluk, P&I, tekne.
Ekonomik yaptırımlar.	Ambargo/boykot, taşıma yasakları, yatırım yasakları, varlık dondurma, sigorta/reasürans ve finansal hizmet yasakları.

EKONOMİK YAPTIRIMLAR

YRD. DOÇ. DR. SERDAR ACAR

VAK
vedat kitapçılık
İSTANBUL 2015

BÜLTEN - 10/09/2018

Sabit link: <http://serdaracar.av.tr/yayinlar/180910.pdf>

RİSKLER NELER? Yeni İran Yaptırımları

Bu doküman bilgilendirme amacıyla hazırlanmış bir bültendir. Bir hukuki tavsiye değildir; ve herhangi bir ilişki kurmaz. Buradaki bilgiler somut durumunuza uygun olmayabilir. Bu tür amaçlar için profesyonel hukuki yardım almanız. Kişisel kullanım ve bilgilendirme için bülteni bastırabilir, sabit linkini paylaşabilir, makul ölçüde alıntı yapabilirsiniz.

100 adet bastırılmıştır.

İletişim:
serdar@serdaracar.av.tr
0532 202 3185

- 1- İran'a neden yaptırım uygulanıyor?
- 2- Nükleer anlaşma (JCPOA) nedir?
- 3- BMGK yaptırımları neleri kapsıyor?
- 4- Birincil yaptırımlar nedir?
- 5- İkincil yaptırımlar nedir?
- 6- Bloke düzenlemesi nedir?
- 7- 6 Ağustos paketinde neler var?
- 8- 4 Kasım paketinde neler var?
- 9- Diğer ülkeler ne tedbirler alıyorlar?
- 10- Türk şirketleri neler yapmalı?

Av. Dr. Serdar Acar